

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ 2017

7-6-2017

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΠΡΟΕΔΡΟΥΣ ΤΩΝ Β. Κ. ΚΑΙ ΤΩΝ Ε. Ε. Κ.

**ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ
«ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ» Γ' ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ και Δ' ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ**

Από την Κεντρική Επιτροπή Εξετάσεων δίνονται οι παρακάτω ενδεικτικές απαντήσεις των θεμάτων και υπενθυμίζεται ότι κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.

A1. Δίνονται για το περιεχόμενο της περίληψης:

- α) το θεματικό κέντρο: ο ρόλος της επιστήμης και του επιστήμονα στη σύγχρονη εποχή
- β) οι θεματικοί άξονες του κειμένου: 1) διαφοροποίηση της ατόχευσης επιστήμης και τεχνολογίας (ο γνωσιακός προσανατολισμός της επιστήμης και ο εργαλειακός χαρακτήρας της τεχνολογίας) 2) η διάψευση των προσδοκιών από την ανάπτυξη της επιστήμης και ο προβληματισμός σε σχέση με τον ανθρωποκεντρικό χαρακτήρα της τεχνολογίας 3) παράθεση προβλημάτων της σύγχρονης εποχής και η ανάγκη επαγρύπνησης του επιστήμονα για τη διαφύλαξη του κοινωνικού ρόλου της επιστήμης 4) η αδυναμία των σύγχρονων επιστημόνων να ελέγχουν τον τρόπο χρήσης των επιτευγμάτων τους και 5) τα ηθικά εφόδια του επιστήμονα.

B1. α) Α, β) Α, γ) Σ, δ) Σ, ε) Σ

B2. α) αίτιο-αποτέλεσμα (η επιστήμη...ανοίγει νέους ορίζοντες), σύγκριση-αντίθεση (τεχνολογία ≠ επιστήμη «ενώ»), αιτιολόγηση (διότι), παράδειγμα (άποψη του Αινιστάιν)

β) βέβαια : έμφαση, επιβεβαίωση
εάν : (προ)ϋπόθεση

όμως : αντίθεση

για τούτο: αιτιολόγηση

δηλαδή: επεξήγηση

B3. α) αέναος : διαρκής, διηνεκής, συνεχής, αδιάλειπτος
προσηλωμένη : αφοσιωμένη, επικεντρωμένη, στοχευμένη,
προσκολλημένη

εγείρουν : αίρουν, προκαλούν, δημιουργούν

αλλοτριώνουν : υπανομεύουν, παρακαλύουν, παρεμποδίζουν,
αποξενώνουν

καταστρεπτικό : ολέθριο

β) συγκεκριμένο ≠ αφηρημένο

βελτίωσε ≠ χειροτέρευσε, επιδείνωσε

ευθύνη ≠ ανευθυνότητα

υλική ≠ άυλη, πνευματική

ελευθερία ≠ ανελευθερία, υποδούλωση, χειραγώγηση, ποδηγέτηση

B4. α) ασύνδετο σχήμα: δραματοποίηση-(προκαλεί) συναισθηματική φόρτιση στον αναγνώστη-δηλώνει ένταση, καταιγισμό προβλημάτων-συμβάλλει στην παραστατικότητα-ενισχύει τη ζωντάνια και την αμεσότητα του κειμένου.

β) ρητορικό ερώτημα: προβληματίζει, αφυπνίζει, ευαισθητοποιεί τον αναγνώστη. Το κείμενο κερδίζει σε δραματικότητα (συμμετοχή του δέκτη, νοερός διάλογος) και αποκτά υφιλογική ποικιλία.

**35^ο ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΙΓΑΛΕΩ
ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2017
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ**

A1. ΠΕΡΙΛΗΨΗ.

Μοριοδότηση περίληψης: **25 μονάδες**

Αναλυτικά: **Περιεχόμενο: 0-12 μονάδες – Γλώσσα και ύφος: 0-8 μονάδες**

Δομή: 0-5 μονάδες.

Προτείνεται η αναγωγή του βαθμού στην εικοσάβαθμη κλίμακα:

05/25 = 04/20

14/25 = 11,2/20

20/25 = 16/20

08/25 = 06,5/20

16/25 = 12,8/20

22/25 = 17,5/20

12/25 = 09,6/20

18/25 = 14,5/20

23/25 = 18,5/20

Επισημάνσεις για τη βαθμολόγηση:

- Το θεματικό κέντρο είναι απαραίτητο να αναφερθεί. Σε περίπτωση που λείπει αφαιρούνται 2 (δύο) μόρια.
- Η αξιολόγηση της περίληψης είναι απαραίτητο να γίνει με βάση την παραπάνω αναλυτική μέθοδο (καταμερισμός των μορίων σε Περιεχόμενο, Γλώσσα-Υφος, Δομή). Είναι ωστόσο αναγκαία και η συνολική θεώρηση του κειμένου της περίληψης, κατά την οποία συνεκτιμώνται η πρωτοτυπία στη σύνθεσή της και το ύφος καθώς και η εικόνα του γραπτού.
- Αξιολογούμε την ικανότητα του μαθητή να κατανοήσει και να πυκνώσει το αρχικό κείμενο στο συγκεκριμένο όριο λέξεων (90-110 λέξεις). Μια μικρή υπέρβαση του ορίου κατά 10% είναι αποδεκτή.
- Οι μεταδιατυπώσεις (π.χ. ο συγγραφέας αναφέρεται, αναλύει, προσθέτει κλπ.) είναι απαραίτητες στο βαθμό που φανερώνουν τη συλλογιστική πορεία του συγγραφέα. Δεν πρέπει όμως να γίνεται κατάχρησή τους.
- Αξιολογούμε αρνητικά την κατά κόρον μεταφορά αυτούσιων λέξεων ή φράσεων του αρχικού κειμένου, με εξαίρεση όρους και έννοιες που δεν μπορούν να αντικατασταθούν.

ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΠΕΡΙΛΗΨΗΣ:

Ο ρόλος της επιστήμης και του επιστήμονα στη σύγχρονη εποχή.

ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ:

1. Διαφοροποίηση της στόχευσης επιστήμης και τεχνολογίας (ο γνωσιακός προσανατολισμός της επιστήμης και ο εργαλειακός χαρακτήρας της τεχνολογίας).
2. Η διάφευση των προσδοκιών από την ανάπτυξη της επιστήμης και ο προβληματισμός σε σχέση με τον ανθρωποκεντρικό χαρακτήρα της τεχνολογίας.
3. Παράθεση προβλημάτων της σύγχρονης εποχής και η ανάγκη επαγρύπνησης του επιστήμονα για τη διαφύλαξη του κοινωνικού ρόλου της επιστήμης.
4. Η αδυναμία των σύγχρονων επιστημόνων να ελέγχουν τον τρόπο χρήσης των επιτευγμάτων τους.
5. Τα ηθικά εφόδια του επιστήμονα.

B1 (2 μον.X 5= 10 μον)

1. ΛΑΘΟΣ
2. ΛΑΘΟΣ
3. ΣΩΣΤΟ
4. ΣΩΣΤΟ
5. ΣΩΣΤΟ

B2α) (2+ 2 μον.= 4 μον.)

- 1) **Αίτιο -αποτέλεσμα** Αίτιο: « η επιστήμη , ως αέναος αγώνας του ανθρώπου »
Αποτέλεσμα : «ανοίγει συνεχώς νέους ορίζοντες και φωτίζει τον νου .»
- 2) **Αιτιολόγηση :** Στο χωρίο «διότι η επιστήμη... ανθρώπου» αιτιολογείται η φράση «επιστήμη, θέβαια και τεχνολογία δεν ταυτίζονται» με τη βοήθεια της διαρθρωτικής λέξης «διότι», που δηλώνει αιτιολόγηση.
- 3) **Σύγκριση -Αντίθεση :** Σύγκριση - αντίθεση μεταξύ της επιστήμης και της τεχνολογίας με τη βοήθεια της διαρθρωτικής λέξης «ενώ», που δηλώνει αντίθεση
- 4) **Ορισμός:** « Η επιστήμη, ... φωτίζει τον νου»
- 5) **Παραδείγματα:** «Πολύ χαρακτηριστικά, ο Αϊνστάιν ... ηθικά ιδανικά.»

B2.β) (1 μον.x 5= 5 μον)

Βέβαια :επιβεβαίωση, έμφαση

Εάν :(προ)υπόθεση

Όμως: αντίθεση

Για τούτο :αιτιολόγηση, σχέση αιτίου – αποτελέσματος

Δηλαδή :επεξήγηση

B3α). (1 μον.x5= 5 μον)

- Η επιστήμη ως αέναος αγώνας του ανθρώπου. (διαρκής, αιώνιος, παντοτινός, ατέρμονος, ακατάπαυστος, διηνεκής, συνεχής, αδιάλειπτος).
- η επιστήμη παραμένει προσηλωμένη στην κατάκτηση της γνώσης. (αφοσιωμένη, προσκολλημένη, επικεντρωμένη, στοχευμένη).
- Η προώθηση των φυσικών επιστημών και η έκρηξη της τεχνολογίας[...] εγείρουν απορίες. (προκαλούν, δημιουργούν, θέτουν, προξενούν, ξεσηκώνουν).
- το άγχος και η αγωνία αλλοτριώνουν την πνευματική ολοκλήρωση των ανθρώπων. (υπονομεύουν, παρακωλύουν, παρεμποδίζουν, αποξενώνουν, αλλοιώνουν, παραποιούν, φθείρουν).
- κάθε επιστημονικό επίτευγμα [...] θα αποβεί[...] καταστρεπτικό. (ολέθριο, επιζήμιο, επιβλαβές, βλαβερό).

β3.β) (1 μον.x 5 =5 μον)

- **συγκεκριμένο**: γενικό, αφηρημένο, αόριστο, ασαφές, συγκεχυμένο
- **βελτίωσε**: επιδείνωσε, χειροτέρευσε
- **ευθύνη**: ανευθυνότητα
- **υλική**: πνευματική, άυλη
- **ελευθερία**: εξάρτηση, υποδούλωση, ανελευθερία, σκλαβιά, χειραγώγηση, ποδηγέτηση.

B4. α) (3 μον)

Μέσω του ασύνδετου σχήματος, ο συγγραφέας επιτυγχάνει:

- Να προσδώσει στον λόγο του αμεσότητα, ζωντάνια και παραστατικότητα.
- Να φορτίσει συναίσθηματικά τον αναγνώστη (δραματοποίηση, ένταση), άρα να τον κινητοποιήσει και να τον προβληματίσει (καταιγισμός προβλημάτων). Μεταφέρει την αγωνία και την αγανάκτησή του.
- Να ενισχύσει τη θέση (θεματική περίοδος) του μέσω της παράθεσης σειράς παραδειγμάτων- επιχειρημάτων.

B4. β) (3 μον)

Με τη χρήση ρητορικού ερωτήματος στη δεύτερη παράγραφο του κειμένου, ο συγγραφέας επιδιώκει:

- Να προβληματίσει, ευαισθητοποιήσει, αφυπνίσει τον αναγνώστη σχετικά με τον ρόλο της τεχνολογίας στην ηθική ανάπτυξη του ανθρώπου.
- Να κεντρίζει το ενδιαφέρον του αναγνώστη, διευκολύνοντας τον συγγραφέα να επικοινωνήσει μαζί του (συμμετοχή/ενεργοποίηση του δέκτη, νοερός διάλογος).
- Να δώσει έμφαση στην άποψη του συγγραφέα.
- Το ύφος αποκτά ποικιλία (άμεσο και παραστατικό).
- Λόγω της θέσης του ερωτήματος στο τέλος της παραγράφου, μπορεί να θεωρηθεί ότι λειτουργεί συνεκτικά μεταξύ των παραγράφων. Αποτελεί μετάβαση.

Γ. Παραγωγή λόγου (40 μονάδες)

Περιεχόμενο : 0 – 20 μονάδες / Γλώσσα και ύφος : 0 – 12 μονάδες / Δομή : 0 – 8 μονάδες

* Το περιεχόμενο κρίνεται επαρκές (με την έννοια ότι έχει ποιοτικά επιχειρήματα), αν ο μαθητής έχει παραθέσει 3-4 επιχειρήματα για κάθε ζητούμενο.

* Η επάρκεια των ιδεών – επιχειρημάτων κρίνεται από το ίδιο το γραπτό και όχι από τις «έτοιμες», «προκαθορισμένες» δικές μας ιδέες. - Δεν προσεγγίζουμε το γραπτό με έτοιμες, εκ των προτέρων, απαιτήσεις. Δεν έχουμε τα ίδια βιώματα. - Με άλλα λόγια δεν περιμένουμε να γράψει (ή και να μην γράψει) ο μαθητής κάτι υποχρεωτικά, αλλά βλέπουμε αν αυτό που γράφει υπηρετεί όλο το κείμενό του σε αρμονία με τα ζητούμενα.

Στο περιεχόμενο θετικά αξιολογείται:

- * Η αποφυγή της θεματικής πολυυδιάσπασης
- * Η ισορροπημένη ανάπτυξη των ζητουμένων.
- * Η αποφυγή κοινοτοπιών και η αξιοποίηση των προσωπικών εμπειριών στα πραγματολογικά δεδομένα
- * Η επαρκής ανάπτυξη των ιδεών/απόψεών του : οι παράγραφοι που υπηρετούν την κάθε ιδέα αναπτύσσονται επαρκώς (περίπου 10 γραμμές η καθεμιά)
- * Να έχει φροντίσει τη σύνδεση των παραγράφων ώστε να υπηρετούν το όλον.

Στη δομή έμφαση δίνεται:

- * στη φροντίδα για συνοχή και συνεκτικότητα του κειμένου
- * στο σεβασμό του επικοινωνιακού πλαισίου (προσφώνηση, αποφώνηση). Ασφαλώς, απαιτείται και αξιοποίηση των λεκτικών τύπων και επικοινωνιακών στοιχείων επαφής προσαρμοσμένων στην επικοινωνιακή περίσταση.

Ενδεικτική βαθμολόγηση : αφαιρούμε μέχρι 2 μόρια (1+1) για ανεπαρκή ανάπτυξη επικοινωνιακού πλαισίου.

Στην έκφραση εκτιμάται θετικά:

- * η ακριβολογία – σαφήνεια
- * η ορθή στίξη και η ορθογραφία...
- * η αποφυγή «πολυφορεμένων» εκφράσεων

Πρόταση:

1. Για την ορθογραφία συνολικά αφαιρούμε μέχρι 3 μόρια
2. Πέραν της ανεκτικότητας του συν – πλην 10%, θα πρέπει να αφαιρείται τουλάχιστον μία μονάδα για κάθε 100 λέξεις υπέρβαση
3. Όταν το γραπτό είναι εκτός θέματος: Χάνεται το περιεχόμενο – Αξιοποιείται βαθμολογικά η εκφραστική δεινότητα.

Ενδεικτικό σχεδιάγραμμα

Επικοινωνιακό πλαίσιο: απαιτείται προσφώνηση και αποφώνηση, αφού πρόκειται για ομιλία σε τελετή αποφοίτησης του σχολείου. Σε όλο το κείμενο καλό είναι να τοποθετηθούν στοιχεία προφορικού λόγου.

ΠΡΟΛΟΓΙΚΗ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ (ενδεικτική):

Γενική αναφορά στο ρόλο της επιστήμης και στα ηθικά εφόδια που χρειάζεται να διαθέτει ο επιστήμονας

A' ζητούμενο:

Ο ρόλος της επιστήμης στην αντιμετώπιση των πιο σημαντικών σύγχρονων προβλημάτων:

Υγεία και καθημερινή ζωή

- Ιατρική: Θεραπεία πολλών ασθενειών οι οποίες στο παρελθόν μάστιζαν την ανθρωπότητα, αύξηση του μέσου όρου ζωής, δραστική μείωση της παιδικής θνησιμότητας
- Φυσικό περιβάλλον: συμβολή της επιστήμης στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος/ αντιμετώπιση της ενεργειακής κρίσης
- Ανάπτυξη των Μέσων μαζικής μεταφοράς, μείωση των αποστάσεων, διευκόλυνση των μετακινήσεων και της επικοινωνίας

Οικονομία-εργασία

- άνοδος βιοτικού επιπέδου με την παροχή στον άνθρωπο πλήθος ανέσεων και αφθονία αγαθών, που αναβάθμισαν τις συνθήκες διαβίωσής του
- αξιοποίηση των φυσικών πόρων, νέες δυνατότητες στην κάλυψη των διατροφικών αναγκών του πληθυσμού της γης
- εκσυγχρονισμός της παραγωγικής διαδικασίας, μείωση του κόστους παραγωγής αλλά και του εργασιακού χρόνου και μόχθου, ελεύθερος χρόνος, αναβάθμιση της εργασίας
- δημιουργία νέων θέσεων εργασίας με την εμφάνιση νέων επαγγελματικών κλάδων

Πνεύμα και πολιτισμός

- Θεωρητικός εξοπλισμός για την επίλυση κοινωνικών και πολιτικών προβλημάτων (ελεύθερη διακίνηση ιδεών και διάδοση της γνώσης, έρευνα και προβληματισμός, απαλλαγή από προλήψεις και δεισιδαιμονίες του παρελθόντος, εγρήγορση για την προάσπιση των ανθρώπινων δικαιωμάτων, καλλιέργεια θεμελιωδών αξιών για την αρμονική συνύπαρξη των ανθρώπων, αντίσταση στη χειραγώγηση, την προπαγάνδα, την παραπληροφόρηση, θεμελίωση του δημοκρατικού πολιτεύματος· ιδίως στις σύγχρονες συνθήκες οικονομικής κρίσης και εμφάνισης ρατσιστικών συμπεριφορών: ανάδειξη των αδιεξόδων και συμβολή στην αντιμετώπισή τους...)
- άμβλυνση των κοινωνικών ανισοτήτων χάρη σε πορίσματα της επιστήμης και τη σωστή λειτουργία των επιτευγμάτων και των εφαρμογών της (ΜΜΕ, μεταφορικών μέσων, ιατρικών επιτευγμάτων)

Β' Ιητούμενο

Τα ηθικά εφόδια του επιστήμονα

- τιμιότητα, υπευθυνότητα, συναίσθηση των συνεπειών των πράξεών του
- γνώση του δικαίου και του καθήκοντος
- σεβασμός στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια και τα ανθρωπιστικά ιδανικά
- αλτρουισμός, ανυστερόβουλη φροντίδα για το συλλογικό καλό, απαλλαγή από εγωισμό και ματαιοδοξία (η επιστήμη για τον άνθρωπο)
- παρρησία, θάρρος, αγωνιστικότητα, ισχυρή βιούληση, ώστε να μη θέτει τη γνώση στην υπηρεσία σκοπιμοτήτων και να αντιστέκεται στις ενδεχόμενες πιέσεις
- μέτρο στις επιλογές και στη συμπεριφορά του, απελευθέρωση από τα πάθη
- φιλειρηνικά ιδεώδη, αντιρατσιστικά ιδανικά
- ανθρωποκεντρική ηθική (όχι αμέριμνος θεατής δραστηριοτήτων που αντιλαμβάνεται ότι βραχυπρόθεσμα ή μακροπρόθεσμα θα βλάψουν την κοινωνία)
- εσωτερικά ελεύθερος και ηθικά ολοκληρωμένος άνθρωπος.

ΕΠΙΛΟΓΙΚΗ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ

Σύνοψη- γενικό συμπέρασμα

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΘΕΜΑΤΩΝ

ΓΕΩΡΓΙΚΟΠΟΥΛΟΥ ΑΓΓΕΛΙΚΗ
ΡΕΣΣΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ
ΠΟΥΛΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ